

Reakce na dopis České asociace odpadového hospodářství (ČAOH), Spolku veřejně prospěšných služeb (SVPS) a Sdružení komunálních služeb (SKS) – „Informace k riziku navýšení nákladů za odpadové hospodářství obcí a měst“

Ministerstvo životního prostředí níže reaguje na některé body z dopisu České asociace odpadového hospodářství, Spolku veřejně prospěšných služeb a Sdružení komunálních služeb, který se týkal „neveřejně připravované účelové změny zákona o odpadech, která má být nesystémově schválena, nikoliv jako vládní návrh, ale jako poslanecký pozměňovací návrh zákona o odpadech“.

Připravovaná odpadová legislativa ze strany MŽP v roce 2018

MŽP v současnosti připravilo novelu zákona o odpadech, která adaptuje zákon o odpadech na nové evropské předpisy přijaté v roce 2017 (nařízení o rtuti, nařízení o ekotoxicitě). Návrh úpravy zákona o odpadech prochází systémově standardním legislativním procesem (je po meziresortním připomínkovém řízení) s následnou diskuzí.

MŽP nehodlá ani neplánuje předložit k této tzv. euronovele zákona o odpadech žádné další úpravy, které by měly být jakýmkoliv rizikem pro odpadové hospodářství ČR.

MŽP rovněž v letech 2015 - 2017 intenzivně projednávalo dva nové zákony týkající se oblasti nakládání s odpady (zákon o odpadech a zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností). Oba komplexní návrhy byly řádně projednány a zástupci všech zainteresovaných stran v odpadovém hospodářství měli možnost k návrhům se vyjádřit, včetně signatářů společného dopisu. Zákony jsou nyní připravené pro novou vládu. S ohledem na právě dokončovaný proces schvalování významných změn evropské odpadové legislativy tzv. oběhovým balíčkem zatím nepadlo rozhodnutí, kdy zákony předložíme vládě. Každopádně termín vyplývající z legislativního plánu vlády je nejpozději konec roku 2018.

Pokud bude předložena novela zákona prostřednictvím poslanecké iniciativy (nejedná se o totéž jako poslanecký pozměňovací návrh), tak se k ní MŽP vyjádří a zaujme jasné stanovisko. Je nutné rovněž upozornit, že poslanecká iniciativa je ústavou zaručené právo poslanců předkládat změny zákonů a jedná se o standardní postup, který stanovuje právní řád ČR.

Zdražení skládkovacích poplatků – odmítnuto ve sněmovně i ve vládě?

Ministerstvo životního prostředí v návrhu nového zákona o odpadech navrhlo v roce 2016 postupné zvyšování tzv. skládkovacího poplatku (nejedná se o poplatek za komunální odpad od obyvatel obcí). K návrhu této úpravy byla předložena ekonomická studie dopadů, analýza dopadů vlastní regulace a detailní popis, proč k tomu kroku MŽP přistoupilo. Nízký poplatek za ukládání odpadů na skládky České republiky např. dlouhodobě od roku 2012 vyčítá Evropská komise a požaduje jeho navýšení z důvodu extrémně vysokého skládkování alespoň na úroveň 40 EUR za tunu, jeho výše totiž přímo ovlivňuje výši recyklace. Jsou to prověřené zkušenosti z okolních evropských států (státy s vysokým skládkovacím poplatkem mají nejvyšší míru recyklace). Jinými slovy pokud zvýšíme poplatek za skládkování, zvýšíme tak i recyklaci, třídění a zároveň snížíme signatářům dopisu jejich zisky ze skládkování odpadu. O tom už ale není v dopise ani zmínka. Stejně tak je zcela v omyl uváděn každý adresát dopisu,

který nevěděl, že v ČR je omezení skládkování k roku 2024 vztahující se na směsný komunální odpad, odpady využitelné a recyklovatelné již v platném zákoně o odpadech, a to od roku 2014. Proti tomu opět nebyl nikdo jiný, než sami skládkaři, zastoupeni svými asociacemi a svazy, upevňující si bohužel své pozice skládkování na úkor rozvoje třídění, recyklace a zpracovatelské odpadového trhu v Česku.

Nárůst skládkovacího poplatku, jak MŽP navrhlo v roce 2016, by měl být postupný v letech, aby nezatížil ani obce, ani občany. Tuna skládkování recyklovatelného a využitelného odpadu by měla z dnešních 500 Kč vzrůst na 1850 Kč až v roce 2023 (nikoli tedy skokově), tak, aby bylo zvýšení dostatečně motivační k vyšší recyklaci. Zároveň se nejedná o plošné zvýšení všech odpadů, ale zvýšení pouze u odpadů, které je možné využívat (například energeticky) a recyklovat a dále využít v souladu s oběhovým hospodářstvím. U těch chce MŽP zabránit jejich skládkování. Skládkování je nejhorší způsob nakládání s odpady podle evropské i české odpadové hierarchie a i Evropská komise jej chce eliminovat s výhledem do roku 2035 na úroveň pouze 10 % skládkovaných komunálních odpadů. Zde je třeba důrazně upozornit na stav k roku 2016, kdy Česká republika zahrabala do těles skládek 44,95 % komunálních odpadů v množství cca 2 523 000 tun.

Současně jsou obcím nabízeny různé recyklační slevy. Tzn. budou-li obce recyklovat na určitou úroveň (ta se postupně také bude zvyšovat v letech), zvýšení skládkovacího poplatku vůbec nepocítí. Navíc silné dotační projekty ministerstva administrované prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí rozvíjí od roku 2009 třídění komunálního odpadu do barevných kontejnerů, biodpadu, podporují rozvoj sběru odpadů dům od domu, vážení odpadů u původce a důkladnou evidenci kontejnerů s cílem poskytnout původci odpadů, tedy obci, jasný přehled o množství všech odpadů vyprodukovaných v obci.

Autoři dopisu mystifikují starosty, pokud uvádějí, že zdražení poplatku bylo odmítnuto vládou. Návrh nového zákona o odpadech nebyl doposud vládou projednán.

Podporují ČAOH, SVPS, SKS omezení skládkování?

Organizace podepsané pod dopisem dlouhodobě odmítají snahy o změny v odpadovém hospodářství. Zamlčují to, že levné skládkování znemožňuje navyšování recyklace a znamená neodůvodněnou výhodu pro provozovatele skládek odpadů. V dopise a v přílohách je silná podpora skládkování těmito subjekty pouze schována pod pojmem technologická neutralita. Tržní a konkurenční prostředí je sice v dopisu signatáři podtrhováno, ale zároveň je všeobecně znám jejich extrémně kladný postoj k technologickému třídění SKO. To není ničím jiným, než mechanicko-biologickou úpravou směsného komunálního odpadu, která se v zahraničí zcela neosvědčila, byť s následnou výrobou paliv z odpadů, ale na neefektivních jednoduchých třídících zařízeních, kde navíc vzniká převážně podsítná frakce s cílem ji opět jen skládkovat. To vše má ještě posílit skládkařské lobby za legislativní vypuštění parametru výhřevnosti v sušině nebo jeho alespoň změnu na výhřevnost (nikoliv v sušině), aby se mohlo „vesele“ pokračovat ve skládkování dál. Tuto situaci však, kdy je nejméně vhodné nakládání s odpady takto zvýhodněno, chce MŽP změnit.

Skládkovací poplatek pro ostatní a komunální odpady nebyl od roku 2009 v ČR měněn a patří mezi velmi nízké v Evropě, a proto je i samotná recyklace na nízké úrovni. Odpadově neinformovaný adresát také může nabýt ze zkreslené, signatáři dopisu účelově

vymodelované informace v příloze č. 3 o „Výhledu omezení skládkování k evropskému cíli v roce 2030 při zachování současného trendu“ pocit, že se jedná o výhled MŽP, nebo snad dokonce o oficiální data MŽP ve skládkování odpadů. Nikoliv! Je to výmysl skládkařské lobby a jen obraz toho, jak se snaží adresáty – obce, města, poslance a senátory - ovlivňovat k vlastnímu prospěchu.

„Druhá fotovoltaika“?

Pokud autoři dopisu uvádějí, že hrozí v oblasti odpadového hospodářství „druhá fotovoltaika“, pak je třeba uvést, že tuto situaci zažívají provozovatelé skládek dlouhodobě (tzn. extrémní zvýhodnění oproti ostatním způsobům nakládání s odpady) a je tedy zřejmé, že budou činit vše proto, aby se tato situace nezměnila. Nízké skládkovací poplatky nevytvoří odpadovou konkurenci ani tržní prostředí. Technologická neutralita tedy nemůže být a nebude. Bez zvýšeného poplatku za skládkování nedojde ke srovnání ceny za skládkování s třídícími, recyklačními a zpracovatelskými cenami v sofistikovaných zařízeních, natož v zařízeních pro energetické využití odpadů (kromě klasického ZEVO jsou to bioplynové stanice, pyrolýzy nebo plazmové zpracování). Skládkaři tak při zachování současného stavu budou nadále činit v Česku to, s čím je ze západních zemí již před lety vyprovodili. Bohužel skládkovat.

Kritickým místem pro rozvoj oběhového hospodářství v ČR je totiž levné skládkování a vysoká míra skládkování komunálních odpadů.

Nárůst poplatku pro obyvatele?

Poplatek za skládkování odpadu na skládce se nerovná poplatku za svoz odpadu, který účtují obce občanům každý rok nebo měsíc. To je naprosto zásadní a důležité rozlišovat. Současně neexistuje žádná přímá úměra mezi výší skládkovacího poplatku a poplatku pro občany.

Podle studií a analýz, které přípravu zákonů doprovázely, nepocítí zvýšení skládkovacího poplatku ani občané. Podmínkou je ale vždy navýšení recyklace a třídění, intenzivní odklon od přežitého skládkování a hlavně zájem starostek a starostů o odpadové hospodářství, které doprovází práci s občany, jak a proč třídít. Vytříděné suroviny – sklo, plasty, kovy, tetrapack, papír i biodpad jsou pro obce přínosem na rozdíl od skládkování, které je významnou a nevratnou hrozbou pro životní prostředí. Stát ročně vynakládá desítky až stovky milionů korun na sanace starých skládek, protože jsme se bohužel v minulosti nepoučili a neřekli skládkování NE.

Návrh usnesení obce

Apelujeme na starosty obcí a měst, aby nepřijímali jakákoli usnesení navržená lobbistickými organizacemi bojujícími za zachování svých příjmů a zisků ze skládkování odpadů v naší zemi.